

עניינים נחוצים

ממורנו הגר"י משזנר שליט"א

מצות שמיטת כספים

(ג) אין שביעית משמטת אלא חוב, בין של כסף ובין של מצרכים כגון אוכלים וכדומה. ודוקא חוב שהוא בדרך הלואה, אבל לא אם זה בדרך שאלה. הלואה היא דבר שלא מחזירים אותו בעצמו, כמו שלווים כסף ומחזירים מטבעות אחרות, וכן שכנות שלוות א' מהשניה קמח או ביצים וכדומה ומשתמשות בהם ומחזירות שקית קמח אחרת וביצים אחרות. ושאלה היא כגון ששואל פטיש או כסא שמחזיר אח"כ אותו פטיש ואותו כסא שהשאל. לכן המשאל חפץ לחברו זכאי לקבלו בחזרה אחר השמיטה בלי שום הגבלה.

(ד) אין שמיטת כספים נוהגת בהקפת החנות או בשכירות פועל [משכורת] שאין אלו הלואה, אלא חיוב ממוני. אכן אם זקפו עליו במלוה, החיוב נשמט, שאז הרי אלו נעשים חוב והשביעית משמטתם. ו"זקפו במלוה", ו"א דהיינו שקבע זמן לפרעון, ו"א דהיינו שעשה סיכום החובות, על דעת שישלם הסכום שהצטבר.

(ה) אין שביעית משמטת אלא חוב שכבר הגיע זמן פרעונו, אבל חוב שיש לו תאריך פרעון אלא שזמן הפרעון עדיין לא הגיע בסוף שנת השמיטה, אינו נשמט בסוף השמיטה הזו אלא בסוף השמיטה הבאה, [אם זמן פרעונו כבר הגיע אז].

(ו) יש חובות מסויימים שיש אופנים שנשמטים ויש אופנים שאינם נשמטים כגון הקפת החנות ומשכורות של עובד. וכן כסף שהפקידו בבנק ועוד. וכדי שלא

(א) כתוב בתורה הקדושה בפרשת ראה (דברים ט"ו א'-ג') "מִקֵּץ שִׁבְעַ שָׁנִים תַּעֲשֶׂה שְׁמִטָּה. וְזֶה דְבַר הַשְּׁמִטָּה שְׁמוֹט כָּל בַּעַל מִשֶּׁה יָדוֹ אֲשֶׁר יִשֶׂה בְרַעְהוּ לֹא יִגַּשׁ אֶת רַעְהוּ וְאֶת אֲחִיו כִּי קָרָא שְׁמִטָּה לֵה'. אֶת הַנִּכְרִי תִגַּשׁ וְאֲשֶׁר יִהְיֶה לְךָ אֶת אֲחִיךָ תִשְׁמַט יָדְךָ". ומפסוקים אלו למדנו שיש מצוה להשמיט החובות בסוף שנת השמיטה. [וכמו שהחקלאי חייב להפקיר את יבול שדהו בשנת השמיטה, כן כל אדם חייב להשמיט ולמחול את החובות שאחרים חייבים לו, בסוף השנה ההיא].

(ב) בזמן שנהג היובל היה בזה שתי מצוות דאורייתא, אחת מצות עשה - לוותר על כספים שאחרים חייבים לו, והשניה מצות לא תעשה - שלא לתבוע כספים אלו.

וכל זה נלמד מהפסוקים האלו: "מִקֵּץ שִׁבְעַ שָׁנִים" מזה לומדים שהמצוה הזו נוהגת רק בסוף שנת השמיטה היינו מקץ השבע שנים. אבל במשך כל שנת השמיטה מותר לגבות החובות שלו לדעת רוב הפוסקים, וכפי שנפסק בשו"ע (חו"מ סימן ס"ז סעיף ל'). "שמוט כל בעל משה ידו אשר ישה ברעהו" זו מצות עשה להשמיט כל החובות שאחרים חייבים לו, "לא יגש את רעהו" זו מצות לא תעשה, שאסור לתבוע חוב שעבר עליו השמיטה. ומצות אלו נהגו מן התורה בזמן שבית המקדש היה קיים, בין בארץ ובין בחו"ל. ובזה"ז שאנחנו בגלות, אין מצוות אלו נוהגות מן התורה, ומ"מ תקנו חכמינו שינהגו אותם, ג"כ בין בארץ ובין בחוץ לארץ, כדי שלא נשכח הלכות אלו.

להכנס לשאלות, יש לעשות פרובול גם עבורם. ואם עושה פרובול בלשון שמוסר "כל חובותיו" לבית דין (וכן הוא נוסח הפרובול בד"כ) הרי ממילא גם אלו כלולים בפרובול.

ז) התורה הקדושה הקפידה מאוד על ענין זה של השמטת כספים ואסרה לאדם אפילו מלמנוע מלהלוות לעני מיוחד שמא יפסיד את החוב בסוף שנת השמיטה וכמו שכתוב: (שם ט"ו) "הַשְׁמֵר לָךְ פֶּן יִהְיֶה דְבַר עִם לְבַבְךָ בְּלִיעַל לְאֹמֶר קִרְבָּה שְׁנַת הַשְּׁבַע שְׁנַת הַשְּׁמִטָּה וְרָעָה עֵינֶיךָ בְּאַחִיד הָאָבִיוֹן וְלֹא תִתֵּן לוֹ וְקִרְא עֲלֶיךָ אֵל ה' וְהָיָה בְּךָ חֲטָא. נִתּוֹן תִּתֵּן לוֹ וְלֹא יֵרַע לְבַבְךָ בְּתַתֶּךָ ל' וגו'. וקראה התורה "בליעל" למי שנמנע מלהלוות לעני משום זה. ואמרו חז"ל (כתובות דף ס"ח.) שה"ז כאילו עובד עבודה זרה, כתיב הכא "השמר לך פן יהיה דבר עם לבבך בליעל" וגו', וכתיב התם (דברים י"ג) "יצאו אנשים בני בליעל", מה להלן עבודה זרה, אף כאן עבודה זרה.

ח) אבל מי שמקיים מצות השמטת כספים כדין ומשמיט החובות שחייבים לו, יש לו ברכה מיוחדת מאת השי"ת, וכמו שסיים הפסוק שם: "פִּי בְּגִלְלֵי הַדָּבָר הַזֶּה יִבְרַכֶּךָ ה' אֱלֹקֶיךָ בְּכֹל מַעֲשֶׂיךָ וּבְכֹל מַשְׁלַח יָדְךָ".

ט) מ"מ, על אף האזהרה החמורה הנ"ל, ולמרות הברכה שהבטיחה התורה למי שכן מלוה לעני אף שעלול להפסיד את החוב, מ"מ במשך הדורות

היה קשה להרבה אנשים לקיים מצוה זו. ושנינו במשנה (שביעית פ"י מ"ג): פרובול אינו משמט. זה אחד מן הדברים שהתקין הלל הזקן, כשראה שנמנעו העם מלהלוות זה את זה ועוברין על מה שכתוב בתורה, "השמר לך פן יהי דבר עם לבבך בליעל" וגו', התקין הלל פרובול.

י) פרובול הוא עצה הלכתית שעל ידו אפשר לעקוף את האיסור של שמיטת כספים. ונבאר בשבוע הבא בס"ד את ההלכות של עשיית פרובול.

יא) וכתב בספר החינוך (מצוה ת"פ) בטעם מצות השמטת כספים וז"ל: לחזק ולקבוע בלבבנו מדת הנדיבות ולהרחיק תכלית ההרחקות מדת הכללות. ואין נדיב בעולם כמלוה מעותיו, עם היותו יודע שהזמן קרב להשמיט הלוואתו ולהפסידה ממנו, אם אולי יארע בו אונס או שום מקרה שלא יוכל לתבוע הלוואתו קודם [סוף] שנת השמיטה. וכל מבין דרכי התורה ומשיג לדעת אפילו מעט בחין ערכה ידע בבירור כי המפזר מממונו אל הצריכים נוסף עוד, וחושך מיושר אך למחסור. כי השם ידין את האדם לפי מעשיו ויעניקהו מברכתו כפי התקרבו אליה. ומדת הכללות מחיצה של ברזל בינו ובין הברכה, והנדיבות חלק מחלקי הברכה ונמצא המתנהג בו שהוא בתוכה. ישמע חכם ויוסף לקח, עכ"ל.

חמדה גנוזה

גנוזות מכתבי מורנו ורבנו הגאון הצדיק
רבי שמשון דוד פינקוס זצוק"ל
רב ומנהיג קהילתנו הקדושה

דברים יסודיים ברורים ובהירים, המאירים את העיניים ומעוררים את הלבבות
ממה שכתב בעצמו בגליונות 'המעין' ולא התפרסם בכתביו שיצאו לאור.

אלול - התחדשות

הלוחות השניות, והיו נוהגים אז ישראל את כל הארבעים יום בצום ותפלה, ולפי שהיו אותם הימים ימי רחמים ורצון, נקבע מאז שבכל שנה ושנה יתעוררו אז שוב הרחמים הגדולים ויהיו המה ימי רצון ותשובה, וכתבו הקדמונים שגם

הימים הנפלאים של חודש אלול, המה מסוגלים ומוכנים ביותר לעשות בהם תשובה ולהתקרב להקב"ה, שהימים הם ימי רצון עוד מעת שנבחרנו לעם, אחרי חטא העגל עלה משה רבינו למרום מר"ח אלול עד יום כיפור שאז קיבל את

כאילו בו ביום נולד ואין בידו לא זכות ולא חובה, וזה היום תחילת מעשיו, ודרך זו תביאנו לשוב בתשובה שלימה, כי הוא יעשה עצמו כמשליך מעליו כובד העונות ועוצם החטאים אשר עשה, ולא יבהילוהו רעיוניו ולא יניחוהו לשוב כי יבוש מחטאיו, כי יחשוב איך אוכל להעיז פני לשוב ואני חטאתי עויתי פשעתי כזאת וכזאת עשיתי עברתי ושניתי ושלשתי עד אין ספורות, ואיך אבוא עוד לפניו כבושת גנב כי ימצא, כי בושתי לעמוד לפניו, ואיך ארמוס חציריו ואיך אשמור חוקיו. - אל יחשוב כן, כי המסית יושב כזבוב במפתחי הלב, מתחדש עליו בכל יום, צופה ומביט להכשילו ומשים לבו לעצה הרעה הזאת, רק יחשוב כי כן מדת הבורא יתברך, ידו פשוטה לקבל שבים. לכן טוב לו להשליך פשעיו ולעשות לו לב חדש. וככה יעשה ביום טהרתו בהתנדבו רוחו אותו להיות עבד לבוראו יפיל תחינתו לפני בוראו ויאמר: אנא השם חטאתי עויתי פשעתי וכזאת עשיתי מיום היותי על האדמה עד היום הזה, ועתה נשאני לבי ונדבה אותי רוחי לשוב אליך באמת בלב טוב ושלם בכל לבי ונפשי ומעודי ולהיות מודה ועוזב להשליך מעלי כל פשעי ולעשות לי לב חדש ורוח חדשה ולהיות זריז וזהיר ביראתך".

(נכתב ע"י מורנו הרב זצוק"ל בחודש אלול תש"נ בעלון 'המעין'
שיצא לאור ע"י ת"ת 'באר יצחק' בבאר שבע)

מזל החודש רומז לכן, שכן מזל אלול בתולה, להראות על החיבה של הקב"ה לעמו ישראל.

והנה ברמז זה של מזל החודש, יש לימוד על סוג הרחמים הנשפעים בחדש זה, ואף על דרכי העבודה הצריכים לנו בימים אלו, והיינו שאם יחזור האדם בתשובה אמיתית, יקבלו הקב"ה באהבה ורצון כאילו היה צדיק גמור מעיקרו ולא חטא מימיו, כמשל הבתולה, שמעולם לא נישאה לאיש זר, כך רואה הקב"ה את עמו - כאילו מעולם לא סרו מדרכי התורה, ומתרצה לבעלי תשובה כמו לצדיקים גמורים מעיקרם.

והנה כאשר בא האדם לעשות תשובה, הוא נרתע לאחוריו בחשבו על כל אשר התרשל בעבודתו ית' והרבה אשמה במשך השנה, ע"כ ידע, שחסדי הקב"ה מרובים כ"כ שיקבלהו באהבה כאילו לא חטא מימיו, וכדכתיב (ירמיה ל"א) 'שובי בתולת ישראל שבי אל עריך אלה', וכך כותב רבינו יונה ביסוד התשובה, וז"ל: "אדם אשר פשע וחטא ובא לחסות תחת כנפי השכינה ולהכנס בדרכי התשובה אשכילך ואורך בדרך זו תלך, ביום ההוא ישליך כל פשעיו אשר עשה, ויעשה עצמו

דברי הספד והתעוררות שנאמרו בכולל 'נחלת משה - משען לתלמיד' אופקים

במלאת שלושים יום לאסון הנורא בפטירתה של האשה החשובה אשת חבר

מרת **שושנה גלושטיין** ובנותיה **חיה שרה, וחנה ע"ה**

אשת ראש הכולל הגאון רבי **דב גלושטיין** שליט"א

בת נשיא הכולל הרב **יעקב ארנפרוינד** שליט"א

שתי הנהגות, הנהגת המשפט והנהגת היחוד ובמקום אחר קורא לה הנהגת המזל.

בהנהגת המשפט הוא בדרך שכר ועונש, אדם עושה מצוה מקבל שכר, עושה ח"ו עבירה מקבל עונש, ויש לאדם תפיסה והשגה בזה. אך בהנהגת היחוד אין זה כפי מעשי האדם, אלא הקב"ה מנהיג את העולם לגלות את יחודו בבריאה, ומוסיף הרמח"ל שבסוף הגלות הקב"ה משתמש בהנהגה זו ביותר, שעל ידי ההעלם הגדול יבוא הגילוי הגדול.

בגמרא בסוף מסכת מכות איתא: בא חבקוק והעמידן על אחת 'צדיק באמונתו יחיה', וצריך להבין כיצד כלולים כל המצוות באמונה. ומבארים רבותינו שהתכלית של כל המצוות לקשר בין הבורא ית"ש לבינינו, וכמו שאמר הלל 'דעלך סני לחברך לא תעביד ואידך פירושא', והיינו "ואהבת לרעך כמוך" קאי על רעך ועל רע אביך, זה הקב"ה. וכאשר אדם חי באמונה זו האמונה מחיה אותו. וזה כל התורה כולה.

כאשר נותנים שכר על מצוה פרטית או עונש על עבירה מסוימת עדיין לא רואים את יחוד ה', אך כאשר רואים כזה אסון, כזה זעזוע, אם מסתכלים רק על האסון והזעזוע אז אין תקומה ח"ו, אך אם מסתכלים

הרה"ג רבי **דב גלושטיין** שליט"א
ראש כולל 'נחלת - משה'

כשקורה כזה אסון צריך להסתכל במבט שהתורה אומרת להסתכל. כשנפטרת אשה או אבא יש בחז"ל על מה זה בא, וכן כשנפטר בן, איתא בחז"ל בעוון מה בניו של אדם מתים, אבל כשקורה כזה אסון כשאם ושתי בנותיה עולים בסערה השמימה, צריך לחפש תירוץ אחר.

אומרים קרתה תאונה, קורה שאנשים מתים, אבל כאן היו הרבה אנשים ודוקא שלשה ממשפחה אחת נבחרו וגם הם לא עמדו ביחד, זה ודאי לא מקרה. אלא יש כאן וודאי דבר שהוא בא לעורר אותנו.

בפרשת שבוע אומר הפסוק "כי יפול הנופל", ודרשו חז"ל שהנופל עכשיו כבר נפל כי כך נגזר עליו מראש, וברבנו בחיי מוסיף לבאר שאותו נופל ידע מראש כי זה התוכנית והסכים לזה.

כאן כולם רואים שזו גזירה משמים, אין אנו יודעים מה רואים בשמים, אבל מוטל עלינו להתבונן מלמטה מה הקב"ה בא לומר לנו.

ברמח"ל בספר דעת תבונות מאריך לבאר שיש בבריאה

על זה כיחוד ה' אז אין שאלה, וזה מה שאומר הרמח"ל שעכשיו ההנהגה היא גילוי יחוד ה'.

בימי השבעה הגיע שליח מאחד מגדולי הדור ודיבר הרבה שזה ענין של עקידת יצחק, הרב דסלר זצ"ל מביא מחז"ל שלעתיד לבוא מה שיציל את עם ישראל זה עקידת יצחק. שאברהם אבינו אמר: "רבש"ע גלוי היה לפניך שהיה לי מה להשיב, כשאמרת לי להקריב את יצחק, אילו השבתי אותך לא היה לך מה להשיבני..." והרי אמרת לי "כי ביצחק יקרא לך זרע", ועכשיו אתה אומר לי "העלהו לעולה", והקב"ה לא משיב לו. מבואר בזה שכביכול אף לקב"ה לא היה תשובה על זה. ומבאר בזה שכאשר הקשר עם הקב"ה הוא במהלך המשפט אז יש עונש, אבל אומר אברהם אבינו, הקשר שלנו עם הקב"ה זה לא כמהלך אלא קשר גמור.

הקב"ה הראה לנו איך הוא מנהל את העולם כחפצו, לקחת אנשים בשיא תפארתם ושאיפתם.

היה כאן כזה פרסום וכזה חיזוק בכל העולם, אנשים שלא מכירים פוגשים ואומרים כמה התחזקנו, הרי זה השאיפה שצריכה להיות לכל יהודי שבפטירה שלו יהיה חיזוק כזה גדול, וצריך להתבונן במה היא זכתה לכזה זכות עצומה.

אך האמת שאין זה קושיא כלל, זה היה הקו של החיים שלה, לקיים את המצוות לא משום שאני מבין אלא משום שכך צריך עכשיו לעשות.

נמצאים כאן בכולל, ניתן דוגמאות ששייכות למקום הזה, בטבע שלה לא היה לה שאיפות שבעלה יהיה אחראי ומשועבד לכולל ובפרט שזה נהיה לכל היום, היה לה קשה עם זה מאוד, אך כשהבינה שזה מה שצריך לעשות הסכימה וקבלה את זה עם כל האחריות עד הסוף, ואף בימי בין הזמנים כשהבינה שיש צורך לכולל להמשיך את החבורות אף שהיה לה קשה מאוד בטבע שיעבדה את עצמה לצורך רצון ה', ללא שום תנאי.

כמו כן היה לה אכפת מאוד מנשות האברכים, כמה צריך להעריך כל אחת ולשמוח עם כל משפחה בימי שמחה וכדו', אפשר להסתכל על זה כמידות טובות וזה ודאי נכון, אך יש כאן מבט כללי, אין כאן מחשבה מה אני חושב, מה אני רוצה, אלא רק מה צריך ורצוי לעשות ולבטל את דעתי ורצוני ליחוד ה' כדברי הרמח"ל.

היה לה מבט מקיף על העולם איך לא לדלג על העולם אלא לחיות את העולם עם כל מה שהוא נותן אך עם מטרה ותכלית להתקדם ולעלות ברוממות.

התכלית היא לא להישר מהאסון אלא להתקדם הלאה לחיות ברוממות כזאת כמו שהיא חיה.

ה' יעזור ונזכה כל בני החבורה להמשיך ביתר שאת, יחד עם כל המשפחה, ההורים והשווער והשוויגער שעוזרים להחזיק את התורה, ונזכה לכתובה וחתימה טובה ולביאת המשיח במהרה בימינו אמן!

הגאון הגדול רבי אביעזר פילץ שליט"א

חבר מועצת גדולי התורה וראש ישיבת תפרח

כתוב בפסוק "תשב אנוש עד דכא ותאמר שובו בני אדם", ודרשו חז"ל "עד דכא" - עד דכדוכה של נפש, והיינו דיש דיכה אחת כשהקב"ה נותן עונש כדי לגרום לאדם לחזור בתשובה, אך כאשר יש דיכה אחר דיכה, דכדוכה

של נפש, אסון נורא ונשגב שהנפש נשברת ושוב נשברת לרסיסים, אין זה נעשה ל"אנוש" אלא "ותאמר" - יש כאן נבואה קטנה אלינו - "שובו בני אדם", אל אותם שדומים לאדמה וצריכים לשוב, וצריכים לזה נפש זכה ומדוכדכת.

כשרואים כזה אסון צריך לדעת שזה לא ארוע למשפחה מסוימת, הקב"ה לא מעניש תינוקות ולא מי שכל שחייו לעשות חסד, אלא משום שצריך לכתוב את התורה על קלף כשר וטהור, הקב"ה מדבר אלינו, רואים להדיא שאין בו שום טבע אלא רק 'שבטך ומשענתך המה ינחמוני', שהקב"ה הקדים את התשובה לבריאת העולם שגם בזמן שלא מתנהגים בסדר יתנהג העולם בחסדו.

רואים כאן שזה לא עונש אלא נבואה קטנה, כל אלו זה "ותאמר".

ההתעוררות שצריכה לבוא כאן זה חיוב! לא רק מצוה, לקחו נשמות טהורות - למה, כל הקושיות זועקות את התשובה, להתעורר, וח"ו אם לא שומעים אז כל זה היה לריק.

הפסוק אומר "נחפשה דרכינו ונחקרה ונשובה אליך", מה הקב"ה דורש? החז"א היה אומר על מה לא, בכל מצב אפשר להיות יותר גבוה.

אבל שמעתי בשם החפץ חיים שאמר שכאשר יש כאלה דברים שהם בגדר "אוי להם לבריות" זה "מעלבונה של תורה", כי תורה זה לא חכמה כשאר מדעים, אלא זה מדע אלוקי, ועל התורה נאמר 'והיו הדברים שמחים כנתינתם מסיני', והיינו שהתורה היא מציאות עליונה ששייך בה שמחה בעצמה, וכמו כן התורה נעלבת, וזה עלבונה של תורה.

החז"א היה אומר דהתורה היא חכמה עליונה ומה שלומדים כאן נאמר בשמים, אומרת התורה הורידו אותי ממרומים לתוך עולם מדברי וברברי כדי שילמדו בי, ולבסוף מזלזלים בי ולא עוסקים בי כראוי, הווי אומר 'עלבונה של תורה'. משל למה הדבר דומה, לרופא מחז"ל שבא לכאן כדי לרפא את החולה ובסוף החולה לא בא, אין לך עלבון גדול מזה.

אמנם ב"ה לומדים, אבל עדיין אכפת לנו מכל מיני דברים אחרים יותר מלהבין רמב"ם קשה או רעק"א קשה, הוא אומר 'וה' יאיר את עיני העיוורות' ונשאר בצריך עיון גדול! ואנחנו בשלנו.

ר' ירוחם אומר, חז"ל אומרים 'שכל השונה הקב"ה שונה כנגדו', דהיינו שלהבין תורה שהיא דעת עליון צריך שהקב"ה בכבודו ובעצמו ילמד אותנו.

ואדם יושב ולומד ובא איזה חבר או טלפון ומיד פירש מן הלימוד, הגע בעצמך וכי יעלה על הדעת להפריע איזה איש עסקים באמצע ישיבת עבודה, או להפריע משפחה באמצע סעודת החג, וא"כ איך יתכן להפריע יהודי באמצע הלימוד והלא הוא יושב בישיבת עבודה הכי מרוממת בעולם!.

זה מה שאמר הח"ח כששומעים שהבריות אומרים 'אוי' דעו לכם זה מעלבונה של תורה, כששומעים על כזה אסון נורא הרי זה קרבן ציבור, הרי זה קורע לב, יש מטרה באסון הזה, הם אבדו בשבילנו, אל לנו להשאר אדישים, הרי אכזריות נוראה, זה מחייב אותנו להחיות את אותם נפשות כשנשמע אל אותה נבואה קטנה "ותאמר שובו בני אדם", וזה נחמתנו במהרה בימינו אמן.

(ישר כח לרב אביעד הלוי שליט"א והרב עוזיאל נוימן שליט"א על כתיבת ועריכת ההספד)

נתרם לזכות חתן הבר מצווה
הבה"ח יהודה גרינבלט נ"י
יה"ר שיעלה בתורה ויראת שמיים

'ויברך אותה בשמחה רבה'

על איזו ברכה אומר ה"משנה ברורה לברך אותה בשמחה רבה? זכור לך משהו מפעם?

יוצאים לדרך... זו ההזדמנות שלך!

בשיעור 'דף היומי בהלכה' סיימו את הלימוד בהלכות תפילין, ומתחילים בענייני ברכות השחר ותפילה, הלכות ימיות שכדאי מאוד ללומדם. הצטרף גם אתה לשיעורו של מורינו הגר"י טשנר שליט"א בימים א' - ה' בשעה 21:00 - 20:30 בבית הכנסת קוית' ד' (היכל שמואל)

לע"נ הבה"ח דוד רפאל ז"ל ב"ר אברהם שליט"א
נלב"ע י"ד אלול ת.נ.צ.ב.ה

ולע"נ מרת שושנה רייזל ע"ה
ב"ר יעקב אלכסנדר שליט"א
נלב"ע ט"ו אב תשפ"ב ת.נ.צ.ב.ה.
נתרם ע"י הרב החפץ בעילום שמו

לע"נ הגאון הגדול רבי יואל שוורץ ב"ר אהרן זצ"ל
נלב"ע י"ב אלול תשפ"ב
ת.נ.צ.ב.ה.

--- לתרומות והנצחות 0527679598 ---